

แนวทางการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยม พื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก

Guidelines for the Development of Learning Measurement and Evaluation Systems in High-Mountain Secondary Schools in Remote Areas of Tak Province

วรารณ ทงโชติ¹, สุรพงษ์ แสงสีมู²

^{1,2}วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, ตาก, ประเทศไทย

Waraporn Thongchot¹, Suraphong Saengseemuk²

^{1,2}Northern College, Tak, Thailand

✉: Waraporn.t@sappha.ac.th
(Author Corresponding Email)

Received: 25 April 2025; Revised: 12 May 2025; Accepted: 20 May 2025
© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก และ 2) หาแนวทางการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก แบ่งการวิจัยเป็น 2 ชั้น กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก จำนวน 182 คนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และสุ่มแบบง่าย รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ปัญหาการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่พบมากที่สุด คือ ด้านการออกแบบการวัดและประเมินผลกับด้านการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ รองลงมา ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวัดและประเมินผล ด้านเครื่องมือการวัดและประเมินผล และด้านกระบวนการวัดและประเมินผล ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาระบบงานวัดและประเมินผล ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายโดยยึดบริบทผู้เรียน นำผลการประเมินมาวิเคราะห์พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องร่วมอบรมและมีบทบาทในการออกแบบเกณฑ์การประเมิน จัดกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ในการพัฒนาเครื่องมือวัดที่ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับนักเรียนพื้นที่ภูเขาสูง รวมถึงสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และวางแผนแนวทางการวัดผลผ่านการประชุมร่วม วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมเป้าหมายที่สอดคล้องกับภาษาวัฒนธรรม สังคม และบริบทนักเรียน เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย

คำสำคัญ : การพัฒนา, การวัดและประเมินผลการเรียนรู้, โรงเรียนพื้นที่ภูเขาสูง, ถิ่นทุรกันดาร

Abstract

This research employed a mixed-methods approach with two objectives 1) To study the current conditions and problems of the learning assessment and evaluation system in secondary schools located in high mountain areas of remote regions in Tak Province, and 2) To propose guidelines for developing the assessment and evaluation system in these schools. The research was conducted in two phases. The sample group consisted of 182 participants, including school administrators, teachers, and educational personnel from secondary schools in high mountainous remote areas of Tak Province, selected through purposive and simple random sampling methods. In addition, 9 experts were involved. Research instruments included questionnaires and structured interviews. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that the overall and specific aspects of the assessment and evaluation system were at a high level. The main problems were identified in the design of assessments and the utilization of evaluation results, followed by support and promotion of assessment practices, assessment tools, and assessment processes. The proposed development strategies included encouraging teachers to apply diverse and authentic assessment methods based on students' real contexts, analyzing evaluation results continuously to enhance student development, involving administrators in training and collaborative design of assessment criteria, providing training on developing assessment tools using clear and appropriate language for students in mountainous areas, and establishing networks for experience sharing. Additionally, assessment planning should involve collaborative meetings and a thorough analysis of students' learning outcomes, ensuring alignment with students' linguistic, cultural, social backgrounds, and educational goals.

Keywords: Development, Measurement and Evaluation of Learning Outcomes, Highland Schools, Remote Areas

1. บทนำ

ปัจจุบันระบบการศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน และการปรับตัวให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญในการสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษาในแต่ละระดับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตราที่ 26 กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545). การวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพต้องอาศัยผู้ประเมินที่มีความรู้ ทักษะ และมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ และการบริหารจัดการระบบงานวัดผลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพมีส่วนสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกระดับชั้น (วรวิทย์ นิเทศศิลป์, 2561).

อย่างไรก็ตาม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาหลายแห่งยังคงประสบปัญหา เช่น การขาดเทคนิคการประเมินที่หลากหลาย การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมาย การสร้างเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ ตลอดจนการนำผลประเมินไปใช้ปรับปรุงการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เมษา นวลศรี และกุลชาติ พันธวรกุล, 2567). ขณะเดียวกันปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงยิ่งขึ้นในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร ซึ่งมีข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากร และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้วยสภาพ

พื้นที่ทางภูมิศาสตร์บริเวณภาคเหนือของประเทศไทยที่มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ และการคมนาคมไม่สะดวกมีความยากลำบาก ตลอดจนมีวัฒนธรรมและความเชื่อที่แตกต่างกัน อันจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายใต้ข้อจำกัดทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ทำให้บริบทของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและทิวกันดาร แตกต่างไปจากสถานศึกษาชั้นพื้นฐานทั่วไป (มนต์นภัส มโนการณ, 2560). สอดคล้องกับอนันต์ เคนานยี, (2567). กล่าวว่า ผู้เรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ส่งผลให้ทักษะการอ่าน พูด ฟังและเขียนภาษาไทยไม่คล่อง และมีปัญหาการสื่อสารผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดโอกาสทางการศึกษาและช่องทางการเรียนรู้ อัตราการออกกลางคันสูง มีโอกาสเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีมีน้อย ไม่มีทักษะในการประกอบอาชีพ การวัดและประเมินผลที่กำหนดเกณฑ์และมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศไม่เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพพื้นที่

ด้วยบริบทที่จังหวัดตาก ได้ถูกกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภายใต้นโยบายรัฐบาลในระยะที่หนึ่งและอยู่ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญของเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ ประกอบกับสภาพภูมิประเทศ เป็นป่าไม้และขุนเขา เป็นภูเขาสลับซับซ้อน มีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ระหว่างการพัฒนา และมีโรงเรียนมัธยมหลายแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565). นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นนักเรียนไร้สัญชาติ มีวิถีชีวิต ความเชื่อ ภาษาและวัฒนธรรมที่ต่างจากคนพื้นราบ (มนต์นภัส มโนการณ, 2560). ส่งผลให้เกิดคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ ส่วนหนึ่งเกิดจากการใช้กระบวนการวัดและประเมินผลที่ไม่ยืดหยุ่นตามบริบท มีปัญหาในการเข้าถึงเทคโนโลยี การขาดแคลนครูที่มีทักษะด้านการวัดและประเมินผล และการใช้เครื่องมือประเมินที่ไม่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

ประเด็นที่กล่าวแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการวัดและประเมินผลที่ไม่สอดคล้องกับบริบทจะยิ่งซ้ำเติมปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาแนวทางระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมในพื้นที่ภูเขาสูงและถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความเท่าเทียมทางการเรียนรู้ พร้อมทั้งนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนทางพัฒนาระบบงานวัดและประเมินผลของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย กำหนดขอบเขตเนื้อหา แหล่งข้อมูลและตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับกระบวนการวัดและการประเมินผลได้ขอบเขต 5 ด้านคือ ด้านการออกแบบการวัดและประเมินผล ด้านกระบวนการวัดและประเมินผล ด้านเครื่องมือวัดและประเมินผล ด้านการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ และด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แบ่งแหล่งข้อมูลออกเป็น 2 แหล่งตามระเบียบวิธีวิจัยคือ

2.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก จำนวน 182 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มแบบง่าย

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้น แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน คือ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและกลุ่มศึกษานิเทศก์

3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่จะศึกษาประกอบด้วย

3.1 สภาพและปัญหาการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก

3.2 แนวทางการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก

การดำเนินการวิจัย การวิจัยนี้เป็นแบบผสม (mixed-method research) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาของระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง มีวิธีดำเนินการดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา เลือกแบบเจาะจง จำนวน 16 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดสัดส่วนและสุ่มแบบง่าย จำนวน 166 คน รวมทั้งสิ้นได้กลุ่มตัวอย่าง 182 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปรนัยกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple choice)

ตอนที่ 2 สภาพการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) กำหนดเกณฑ์การแปลผลไว้ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก แบบกำหนดให้ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple response)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล สังเคราะห์เพื่อกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาได้ 5 ด้าน นำไปสร้างนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นโครงสร้างของข้อคำถาม
2. สร้างแบบสอบถามตามกรอบที่กำหนด ได้ข้อคำถามเพื่อสอบถามสภาพการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้จำนวน 46 ข้อ และข้อคำถามปัญหาการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 36 ข้อ
3. เสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความสอดคล้องกับเนื้อหา และความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถามกับความครอบคลุมเนื้อหา เพื่อให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์
4. นำร่างแบบสอบถามมาปรับปรุง จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับใหม่ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิมหาบัณฑิตการบริหารการศึกษา และการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้วิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC ของแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ
5. นำแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนสเบยวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน จำนวน 30 คน เพื่อพิจารณาหาความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .926 นำแบบสอบถามมาปรับปรุง จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก โดยการส่งมอบหนังสือต่อผู้บริหารสถานศึกษา แจกแบบสอบถาม ชี้แจงวัตถุประสงค์ และแจ้งกำหนดนัดหมายการเก็บแบบสอบถามคืน เดินทางไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 182 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์และประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป และใช้สถิติตามประเภทของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงค่าความถี่และการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 สภาพการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 ปัญหาการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก หาค่าความถี่ (Frequency Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage) จัดลำดับปัญหาตามค่าร้อยละจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ มีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล การหาแนวทางแก้ปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง พัฒนาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเป็นแหล่งข้อมูล จำนวน 9 คน เพื่อเป็นการตรวจสอบด้านข้อมูล (Data Triangulation) ดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษา หรือหัวหน้าส่วนการศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาสาขาบริหารการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการบริหาร ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาสาขาบริหารการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการบริหาร ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป จำนวน 3 คน

3. ศึกษานิเทศก์หรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษามากกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structure Interview) ลักษณะเป็นข้อความถามความคิดเห็นปลายเปิด (Open-end) ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาทั้ง 5 ด้าน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และสภาพการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยและปัญหาการดำเนินงานที่มีค่าร้อยละสูง

2. นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สภาพการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้าน ๆ 3 ข้อ และปัญหาการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีค่าร้อยละสูงที่สุดในแต่ละด้าน ๆ 3 ข้อ มาสรุปอุปนัย มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางพัฒนาแต่ละด้าน ตามขอบเขตทั้ง 5 ด้าน

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความครอบคลุมและความสอดคล้องกับเนื้อหา เพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ต่อไป

วิธีการเก็บข้อมูล กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แล้วเสนอรายนามผู้ทรงคุณวุฒิต่อที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว แจ้งรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิต่อคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขอหนังสือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ส่งหนังสือ โครงร่างการค้นคว้าอิสระและเครื่องมือที่จะใช้เก็บข้อมูลให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อใช้ศึกษาล่วงหน้าก่อนให้สัมภาษณ์ เข้าสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการสัมภาษณ์มาพิมพ์สรุปรวมรายด้านเรียงเป็นรายบุคคลแล้วสรุปอุปนัย วิเคราะห์ความสอดคล้องความคิดเห็นด้วยตารางวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ จัดลำดับตามความถี่จากสูงไปหาต่ำ เสนอในรูปแบบตารางวิเคราะห์เนื้อหาตามลำดับ อภิปรายได้ตารางด้วยความเรียง

4. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก มีผลแสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผล
การเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการออกแบบการวัดและประเมินผล	4.29	0.53	มาก
2	ด้านกระบวนการวัดและประเมินผล	4.29	0.51	มาก
3	ด้านเครื่องมือการวัดและประเมินผล	4.28	0.49	มาก
4	ด้านการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้	4.26	0.49	มาก
5	ด้านการส่งเสริมสนับสนุน การวัดและประเมินผล	4.28	0.59	มาก
รวมเฉลี่ย		4.28	0.47	มาก

ตารางที่ 1 พบว่า สภาพการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ พบว่า ด้านการออกแบบการวัดและประเมินผล กับ ด้านกระบวนการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวัดและประเมินผล ด้านเครื่องมือการวัดและประเมินผล และด้านการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ อยู่ในระดับต่ำที่สุดตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัญหาการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก มีผลแสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าร้อยละสูงสุดปัญหาการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก รายด้าน

ด้านที่	สภาพปัญหาที่มีค่าร้อยละสูงสุด	ร้อยละ	ลำดับ
---------	-------------------------------	--------	-------

1	บุคลากรในสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมการกำหนดหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา	7.14	1
2	บุคลากรในสถานศึกษาไม่ทำการศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผล ก่อนการวางแผนการจัดการวัดและประเมินผล	4.40	5
3	ที่บุคลากรในสถานศึกษาขาดการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามความสามารถที่ตนเองถนัด และไม่ได้ใช้ความสามารถของตนในการพัฒนาการสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลและบุคลากรในสถานศึกษาขาดการศึกษาเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ไม่ได้เสริมทักษะหรือความรู้ในการพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผล ทำให้ไม่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล	5.49	3
4	สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกัน สร้างความเข้าใจ ตัดสินใจ และหาแนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน	7.14	1
5	สถานศึกษาไม่มีการสนับสนุนการให้บุคลากรมีการอบรม และพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล	4.95	4

ตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก เรียงจากสูงไปต่ำคือ ด้านการออกแบบการวัดและประเมินผลกับด้านการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ สูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านเครื่องมือการวัดและประเมินผล ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวัดและประเมินผล และด้านกระบวนการวัดและประเมินผล ตามลำดับ ดังนั้นสถานศึกษาต้องมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการดูแลช่วยเหลือและแก้ไขสาเหตุการขาดเรียนหรือหนีเรียนของนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3. ผลการหาแนวทางการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก แต่ละด้านมีผลการวิจัยดังนี้

3.1 ด้านการออกแบบการวัดและประเมินผล ความถี่สูงสุด 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารควรต้องวางแผนการบริหารที่ถูกต้อง มีการจัดประชุมวางแผนร่วมกัน ชี้แจงรายละเอียดความสำคัญของการวัดและประเมินผล โดยการรับฟังความคิดเห็น พูดคุย แลกเปลี่ยน รับฟังเสียงของนักเรียนที่สะท้อนมา ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการออกแบบแนวทางการวัดผลที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรมและระดับพัฒนาการของนักเรียน แล้วจัดทำคู่มือเป็นของโรงเรียนเอง แล้วจัดทำคู่มือเป็นของโรงเรียนเอง (ความถี่ 7) รองลงมา คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรพูดคุย แลกเปลี่ยน สร้างแนวปฏิบัติร่วมกัน โดยนำผลการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์ตามตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้ โดยเริ่มพัฒนาจากตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินต่ำที่สุด จัดทำสื่อและนวัตกรรม รวมทั้งนำผลการวัดและประเมินผลมาพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน (ความถี่ 5) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูใช้ข้อมูล และมีการ

เก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อปรับการประเมินกับความต้องการของนักเรียน เช่น การพัฒนาหลักสูตร (ความถี่ 4)

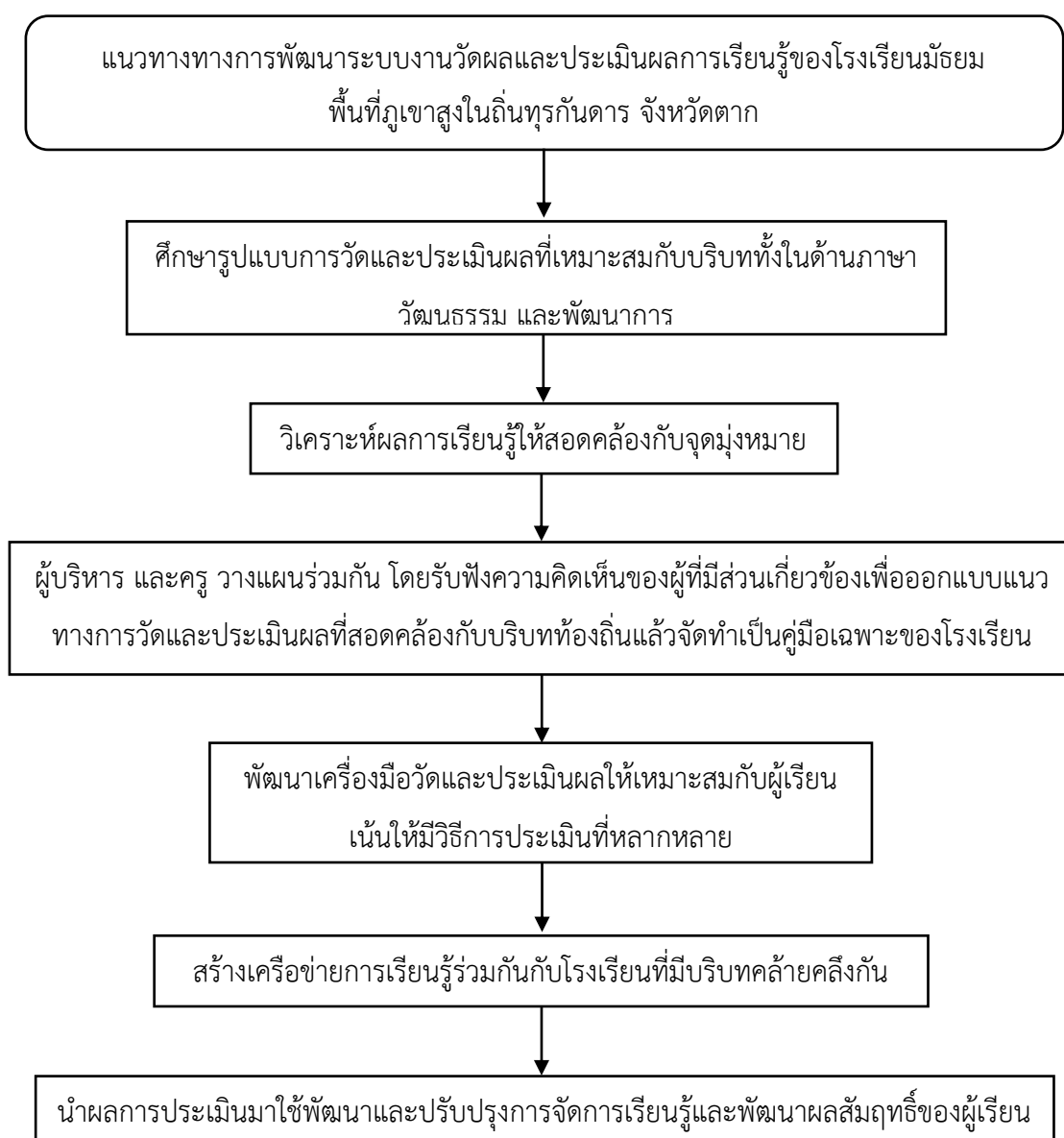
3.2 ด้านกระบวนการวัดและประเมินผล ความถี่สูงสุด 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษา และครูผู้สอน ทำการศึกษาการออกแบบการวัดและประเมินผล ก่อนการวางแผนการจัดการวัดและประเมินผล ต้องมีการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้วิธีที่หลากหลายเหมาะสมและให้ความสำคัญกับบริบทวัฒนธรรมเพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย (ความถี่ 8) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวัดและประเมินผลให้มีความชำนาญ และเข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อเป็นที่ปรึกษาหรือผู้ให้คำแนะนำกับครูผู้สอนได้ (ความถี่ 7) สถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาครูหาความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวัดและประเมินผล รวมทั้งจัดให้มีการอบรม และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC ร่วมกันของคณะครูเพื่อกำหนดกระบวนการวัดและประเมินผล และขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ มาตรวจสอบความถูกต้อง (ความถี่ 5)

3.3 ด้านเครื่องมือการวัดและประเมินผล ความถี่สูงสุด 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษาจัดการให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลโดยใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจได้เหมาะสมกับนักเรียน พื้นที่ภูเขาสูง และมีประสิทธิภาพ จัดการสร้างเครือข่ายที่มีบริบทคล้ายคลึงมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผล จากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มที่เราต้องการนำไปใช้ (ความถี่ 7) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนัก ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญมาตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ (ความถี่ 6) ก่อนนำเครื่องมือไปใช้ (ความถี่ 5) ครูผู้สอนเลือกใช้เครื่องมือ และมีการสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย มีการประเมินคุณภาพของเครื่องมือก่อนทุกครั้งก่อนนำไปใช้ (ความถี่ 3)

3.4 ด้านการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ ความถี่สูงสุด 3 อันดับแรก คือ ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และนำผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มาใช้แก้ปัญหามาตรฐานการเรียนรู้ นำผลการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา (ความถี่ 7) รองลงมา คือ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการประชุม PLC (Professional Learning Community) เพื่อให้ครูร่วมกันวิเคราะห์ผลและหาแนวทางช่วยเหลือผู้เรียนต้องพัฒนาการใช้รายงานผลการเรียนรูปแบบใหม่ ที่ไม่ได้มีเพียงตัวเลข แต่มี ข้อเสนอแนะที่นำไปใช้ได้จริง (ความถี่ 5) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนวัดผลในทุกๆด้าน ทั้งทักษะการคิด วิเคราะห์วิจารณ์หรือทักษะการทำงานกลุ่ม มีการสร้างระบบให้กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนรู้จักการตั้งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเอง และให้ครูผู้สอนมีการบันทึกผลการเรียน เพื่อวิเคราะห์ผลหลังสอนสู่การแก้ไขและพัฒนาในแผนต่อไป (ความถี่ 4)

3.5 ด้านการส่งเสริมสนับสนุน การวัดและประเมินผล ความถี่สูงสุด 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเข้าร่วมอบรมร่วมกับบุคลากรเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับนักเรียนพื้นที่ภูเขาสูง หรือ เน้นสร้างความตระหนักอย่างต่อเนื่องด้านการวัดและประเมินผลในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และต้องมีส่วนร่วม และยอมรับการประเมินแบบหลากหลายที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ภูเขา

สูง ไม่ยึดติดเฉพาะผลสอบกลาง (ความถี่ 8) รองลงมา คือ ผู้บริหารให้การสนับสนุนครูในการพัฒนานตนเองในเรื่องการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนา แล้วนำมาขยายผลและเผยแพร่ความรู้ให้ครูท่านอื่น รวมทั้งให้อิสระกับครูและบุคลากรในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ โดยแนวปฏิบัติจะอยู่ภายใต้กรอบแนวทางการวัดและประเมินผล (ความถี่ 7) สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาการวัดและประเมินผลต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง มีระบบ และได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ใช้เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการประเมินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาบุคลากรมีความก้าวหน้าอย่างยั่งยืน (ความถี่ 5) สามารถสรุปเป็นรูปภาพได้ ดังนี้

รูปภาพที่ 1 แสดงแนวทางทางการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่
ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก

จากรูปภาพที่ 1 สรุปได้ว่า แนวทางทางการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก คือ ควรเริ่มจากการศึกษารูปแบบการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรม และพัฒนาการ ก่อนการวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายเหมาะสมกับพื้นที่และผู้เรียน โดยสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องตระหนักถึงบริบทวัฒนธรรมและความแตกต่างของผู้เรียน ควรวางแผนร่วมกัน มีการจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ทั้งบุคลากรและนักเรียน เพื่อออกแบบแนวทางการประเมินที่เหมาะสม พร้อมจัดทำคู่มือเฉพาะของโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น โดยที่ผู้บริหารควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และเข้าร่วมอบรมร่วมกับครูเพื่อพัฒนาความเข้าใจด้านการวัดผลที่เน้นความหลากหลาย ไม่ยึดติดกับผลสอบกลาง และต้องบริหารงานโดยสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ โรงเรียนควรส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบเครือข่ายกับโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายคลึง เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีในการสร้างเครื่องมือวัดผล ทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่ใกล้เคียง และพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพต่อไป และครูผู้สอนควรใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ประเมินตามสภาพจริง และวิเคราะห์ผลเพื่อหาทางยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายทางการศึกษาอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

5. อภิปรายผล

สภาพการส่งเสริมการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก เฉลี่ยรวมมีสภาพการปฏิบัติในระดับมาก โดยด้านการออกแบบการวัดและประเมินผลกับ ด้านกระบวนการวัดและประเมินผล เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขั้นตอนดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบแนวทาง วิธีการ และมาตรฐานการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในพื้นที่ภูเขาสูง ต้องมีการดำเนินการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของโรงเรียน และมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบจึงมีผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือของการประเมินผลการเรียนรู้ ผลการวิจัยเป็นไปตามบุญลัทธิ สุวรรณเดช (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของโรงเรียน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเช่นเดียวกับผลการวิจัยของคณน สิริโชคเจริญ (2565) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการวัดและประเมินผล ที่กล่าวว่มีการรายงานผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างเป็นระบบ มีมาตรฐาน และตรงเวลา โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ปัญหาการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก พบว่า ปัญหาการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่พบมากที่สุด คือ

ด้านการออกแบบการวัดและประเมินผลกับด้านการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรในสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดการประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวัดและประเมินผล อีกทั้งไม่มีการวางแผนหรือกำหนดเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน รวมไปถึงสถานศึกษาขาดการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ บุคลากรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการสอนไม่เพียงพอ และไม่มีการสะท้อนผลการวัดและประเมินผลต่อผู้เรียนอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ปัญหาดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดของอนาต เคบานยี (2567) ที่ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการสำหรับนักเรียนชนเผ่าบนพื้นที่สูง ของสถานศึกษาศูนย์การบริหารจัดการศึกษากาต-เสาหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า การวางแผนการบริหารงานวิชาการครูไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น อภิปรายและแนะนำการจัดลำดับปัญหาก่อนดำเนินการตามแผน การจัดการเรียนรู้ของครูไม่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ครูไม่มีส่วนร่วมวิเคราะห์บริบท เพื่อค้นหาปัญหาอุปสรรคการบริหารงานวิชาการอย่างทั่วถึงทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่ได้ปรับโครงสร้างการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาบนพื้นที่สูง การกระจายอำนาจมีกับเฉพาะกลุ่มงานหรือครูผู้สอน เช่นเดียวกับบุญลัทธิ สุวรรณเดช (2561 : 3746) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารและคณะครูขาดการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการวัดและประเมินผลตามที่กำหนด มีปัญหามากที่สุด

แนวทางการพัฒนาระบบงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดตาก พบว่า สถานศึกษาและครูควรวัดผลและประเมินผลก่อนวางแผนการดำเนินงาน โดยใช้วิธีที่หลากหลาย เหมาะสมกับจุดประสงค์และบริบทวัฒนธรรมของผู้เรียน ส่วนผู้บริหารควรเข้าร่วมอบรมกับบุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักในระบบการประเมินที่เหมาะสมกับพื้นที่ภูเขาสูง และเปิดรับรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย ไม่ยึดติดแค่ผลสอบกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าการวางแผนออกแบบการวัดและประเมินผลจะทำให้การวัดและประเมินผลเป็นไปตามความต้องการสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งการเลือกใช้เครื่องมือที่หลากหลาย และมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ส่งผลให้การวัดผลและประเมินผลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสอดคล้องกับผลการวิจัยของจารวี สงศรีอุตร (2567) ศึกษาการบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร พบว่าแนวทางการส่งเสริมการบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ด้านจัดกระบวนการดำเนินงานการวัดและประเมินผลการศึกษา พบว่า มีการดำเนินการด้านกระบวนการดำเนินงานการวัดและประเมินผลการศึกษา โดยเริ่มจากประชุมเพื่อวิเคราะห์ภารกิจ กำหนดภารกิจ หลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาแล้วจึงกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน และดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลแล้ว จึงประชุมสัมมนาเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยทิพยาภา คมขำ (2560) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผล

และเทียบโอนผลการเรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ได้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีและขั้นตอนการวัดและประเมินผล การสร้างเครื่องมือในการวัดผลแบบต่าง ๆ ร่วมกันวิเคราะห์ จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ครอบคลุม จุดประสงค์การเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน เช่นเดียวกับงานวิจัย ของนารี ปราถนาม (2566) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ครูสร้างและพัฒนา เครื่องมือวัดและประเมินผล ส่งเสริมครูให้ได้รับความรู้ผ่านการอบรมในเรื่องของรูปแบบเครื่องมือวัด และ ประเมินผลได้มาตรฐานและมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด เช่นกัน

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม หรือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทบทวนและพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารและบุคลากรเกี่ยวกับการนำผลการวัดและ ประเมินผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาผู้เรียน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษารวมกลุ่มเป็นชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แก้ปัญหาร่วมกัน และพัฒนาแนวปฏิบัติที่สอดคล้อง กับบริบทของตนอย่างต่อเนื่อง
3. กลุ่มโรงเรียน ควรมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการประสานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยเฉพาะให้สถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพสูงให้เป็นพี่เลี้ยงหรือผู้นำในการช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการใช้ผลการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม
4. สถานศึกษาควรเปิดกว้างให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีบทบาทร่วม ในการวางแผนและออกแบบแนวทางการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน พร้อมทั้งจัดทำ คู่มือเพื่อใช้งานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน แสดงความคิดเห็น และจัดทำคู่มือ การวัดและประเมินผลร่วมกัน ตลอดจนสนับสนุนการทำงานเป็นทีม โดยกำหนดเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน และนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
6. ผู้ปกครอง ควรส่งเสริมให้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการติดตามผลการเรียน สนับสนุนการเรียนรู้ ด้วยตนเองของนักเรียน และมีส่วนร่วมในการประชุมวิเคราะห์การวัดและประเมินผล รวมทั้งเปิดโอกาสให้ สามารถแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการศึกษาได้อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการวัดและประเมินผลที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบงานวัดและ ประเมินผลของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร

2. ควรควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาแนวทางในการวัดและประเมินผลนักเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาระบบการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาระบบงานวัดประเมินผลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนมัธยมพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร

เอกสารอ้างอิง

- คณน สิริโชคเจริญ. (2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. สาขาวิชาการบริการและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จารวิ สงศรีอุตร. (2567). การบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร. ในวารสารมจร ปรัชญาปริทรรศน์, 7(2), 157-162.
- ทิพยาภา คมขำ. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นารี ปราณนาม. (2566). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญลัธ สุวรรณเดช. (2561). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร. ใน Veridian E-Journal, Silpakorn University, 11(1), 3736-3746.
- เมษา นวลศรี และ กุลชาติ พันธุ์กุล. (2567). การวิเคราะห์สมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี. ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี, 18(2), 82-94
- มนต์กัศ มโนการณ. (2560). การสังเคราะห์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร. ในวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 18(1), 72-73.
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์. (2561). เอกสารประกอบการเรียนนวัตกรรมการสอนสังคมศึกษา. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก. แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570. ตาก: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). คู่มือเกณฑ์การคัดกรองโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ (โรงเรียนพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พรินทกราฟฟิค จำกัด.

อนันต์ เคนานยี. (2567). แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการสำหรับนักเรียนชนเผ่าบนพื้นที่สูงของสถานศึกษาศูนย์การบริหารจัดการศึกษากา-เสาหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. ใน วารสารมหาจุฬานาครธรรม. 11(6), 295-296.